
BIJLAGE

ELEMENTEN VAN HET OPENBAAR DEBAT VAN 20 SEPTEMBER 2011 “THUISLOOS IN BRUSSEL”

Een kwestie van omschrijvingen?

De kwestie van de omschrijvingen is nooit onschuldig. De vraag die zich stelt is de visie van de overheid op de sector te kennen: organiseert men de hulp rond het concept „thuisloze“ of rond het concept “thuisloos” ?¹

De omschrijvingen van thuisloosheid en het gebrek aan huisvesting worden juist op de huisvesting geconcentreerd (ETHOS-rooster). Men moet aandachtig voor deze semantische kwesties blijven omdat zij negatieve gevolgen kunnen bevatten: hoe ingewikkelder de problemen die door de kwetsbare personen worden ondervonden, hoe ingewikkelder eveneens hun toegang tot de huisvesting en hoe moeilijker de taak voor de maatschappelijk werkers.

Op het Brusselse communautaire niveau zijn de bevoegdheden van sociale aard (bijstand aan personen) en in dit kader, is het de uitgebreide omschrijving die gangbaar is (zie thematisch katern „Thuisloos in Brussel“ van het Brussels armoederapport 2010).

Thuisloos zijn is, is echt zonder dak zijn, op straat (dit concept is ook in Charleroi gangbaar). Daarentegen bevat het thuisloos zijn een veel uitgebreidere dimensie, aangezien het thuis zijn een plaats is waar men zich goed voelt, waar men een zeker welzijn heeft, waar men iets heeft wat ons omgeeft en wat het ook mogelijk maakt om een sociaal netwerk te hebben, een vriendschappelijke omgeving, een plaats die men zich kan “toe-eigenen” en die eveneens zichtbaar en te lokaliseren is voor de anderen (vrienden, familie, relaties) en op administratief gebied. Het is een plaats die veel meer is dan een dak boven het hoofd, omdat hij de persoon opnieuw in een lichamelijk, psychisch en geestelijk gevoel van welbehagen brengt.

¹ Dit verschil in concept heeft, lijkt het, zin op administratief niveau. Volgens de FOD Binnenlandse Zaken dient men voor het verkrijgen van een verwijzingsadres bijvoorbeeld, „zonder dak“ te zijn om er recht op te hebben. De POD Sociale Integratie daarentegen, neemt het begrip „thuisloos“ over door te verwijzen naar het Europese ETHOS-rooster en houdt dan met een breder concept van „thuisloze“ personen rekening. Het is eveneens de stellingname van de Europese Consensusconferentie over thuisloosheid.

De kwetsbaarste personen bevinden zich in een cirkelproces: hun situatie tegenover de huisvesting of het gebrek eraan is niet noodzakelijk permanent, er kan een komen-en-gaan tussen verschillende situaties en verschillende formules zijn.

Minister E. Huytebroeck, samen met Minister B. Grouwels, bevoegd voor de bicommunautaire bijstand aan personen, benadrukt dat de evolutie van de sociale werkelijkheid en het beleid werkelijk in de evolutie van de concepten markant zijn: van het begrip „thuisloze“ tot „thuisloos zijn“, van „de integratie“ tot „de insluiting“, van „het rusthuis“ tot „woon- en leefomgeving“ (die een veel breder concept is). Het beleid dat de Brusselse Ministers vandaag willen voeren, is een beleid dat de persoon in het centrum van het maatschappelijk werk (persoonlijk project, netwerk,...) brengt.

Deze globalere benadering (thuis) is interessant in zoverre zij het eveneens mogelijk maakt om een preventief beleid te ontwikkelen dat waardevol kan zijn voor het geheel van de bevolking.

Bovendien, omdat de armoede ook een gebrek aan kennis is, is het belangrijk dat de werknemers van de sociale sectoren deze kennis met de betrokkenen delen.

Een bijzonder getroffen publiek: de jongeren

- **EEN GEBREK AAN STRUCTUREN VOOR DE JONGEREN**

Het volgende armoederapport 2012 zal een Brusselse politieke prioriteit behandelen: de banden tussen jeugd en armoede.

Eén van de problemen waar de diensten op stoten, heeft betrekking op de jongeren van meer dan 18 jaar. Op deze leeftijd zijn er geen specifieke structuren meer en zijn de werknemers verplicht om ze door te verwijzen naar volwassenenstructuren met name in de thuislozensector. Dat stelt natuurlijk enorm veel problemen en vragen. Bijvoorbeeld een jongere van 18 jaar die de gevangenis verlaat, die een goed deel van zijn kinderjaren in een instelling heeft doorgebracht en geen autonomie heeft kunnen genieten, is helemaal niet in staat om het alledaagse te trotseren en om zich gemakkelijk aan te passen. De structuren van opvangthuizen (als er evenwel plaats is voor deze jongere) confronteren deze jongeren met personen die erg door het leven zijn geruïneerd.

Minister E. Huytebroeck verklaart dat deze problematiek op de conferentie van de Voorzitters en Secretarissen van de Brusselse OCMW's naar voren werd gebracht en aanleiding tot een protocol-akkoord (17 jaar ½ - 20 jaar) heeft gegeven om aan de overgang te werken.

- **DE NOOD AAN HUISVESTING EN HET STATUUT VAN SAMENWONENDE**

Één van de eerste eisen van bijstand aan de jeugd, is de huisvesting. Één van de voorstellen is het vaststellen van „quota“ in de sociale huisvesting voor jongeren die autonomie hebben gekregen. Het probleem is de toename van de groepen die de sociale huisvesting zouden moeten genieten: de jongeren, de ouderen, de personen met beperkte mobiliteit, de thuislozen,...

Natuurlijk is er een andere oplossing, samenwonen, maar dan krijgt de persoon die huisvest opnieuw te maken met een vermindering van zijn sociale uitkeringen door het bedrag van samenwonende te ontvangen, terwijl het bedrag van alleenstaande zich al onder de armoederisicodrempel bevindt.

De handhaving van het statuut van alleenstaande in de gegroepeerde huisvesting zou een aantal problemen oplossen, wat plaats in de opvangtehuizen zou vrijmaken.

Tegenover de sociale en menselijke ontredering, staan de maatschappelijk werkers onder constante druk

- **PUBLIEK DAT MEN NIET KAN HELPEN**

Tegenover de ontredering die geen institutionele oplossing vindt, staan de maatschappelijk werkers volledig machteloos, of zij nu straatwerkers of werknemers van het OCMW zijn. Het is het geval van de straatwerkers van de zone Noord ten aanzien van de Roma's, maar ook ten aanzien van de OCMWs die hen „met een briefje“ onthalen. De maatschappelijk werkers staan machteloos, zij kunnen enkel luisteren, zien, de dringende behoeften evalueren, uit de brand helpen (voedselpakketten of maaltijdtickets) en geen enkele structuur kan ze helpen (geen geld, geen opvangstructuren, geen tenten van het Rode Kruis,...). Voor de actoren op het terrein, staan bepaalde politieke (federale) verantwoordelijken veel te ver van het terrein.

De Brusselse Ministers van de bicommunautaire bijstand aan personen hebben reeds de federale ministers daaromtrent ontmoet om een oplossing te proberen te vinden op het niveau van het federale, een verdelingsplan tussen OCMW's en de twee andere gewesten, maar er zijn talrijke remmen vanwege de gewesten.

Voorzien in een gebouw, is niet voldoende om deze personen te herbergen, men heeft begeleiding, sanitaire voorzieningen, vooruitzichten nodig. Moet men naar een speciaal statuut op lange termijn gaan? Hoe dan ook, het is de verantwoordelijkheid van de federale. Als het bicommunautaire iets voor deze populatie zou moeten financieren, zal het geld zijn, dat er niet meer voor andere projecten zal zijn.

Omdat dat de mogelijkheden van het Brusselse Gewest overschrijdt, moet men de dialoog in de interministeriële conferenties voortzetten, hem stimuleren (en er aanwezig en actief zijn).

- **DE DEMOGRAFISCHE DRUK HET HOOFD BIJEN**

Ten gevolge van de demografische toename en een exponentiële toename van de armoede in enkele jaren, met de huidige middelen en diensten, kunnen de maatschappelijk werkers reeds aan de vraag niet meer voldoen. Hoe zullen de sociale diensten zich in de toekomst tegenover deze toenemende bevolking kunnen aanpassen? Wat is de vermeerdering van de diensten die men moet voorzien, met welk personeel, met welke middelen?

Ten opzichte van de voorziene bevolkingstoename, is de huisvesting een prioriteit, dit is de boodschap die de openbare en associatieve diensten delen. Maar men moet eveneens in meer middelen voor de sociale diensten voorzien.

- **DE KLOOF TUSSEN DE MAATSCHAPPELIJK WERKERS VAN VERSCHILLENDE SECTOREN OVERBRUGGEN**

De maatschappelijk werkers van OCMW's pleiten voor een overleg dat tegelijkertijd transversaal is (alle sectoren, associatief milieu, openbare sector) door uitwisseling rond de goede praktijken. Het doel is het echt mogelijk maken dat de maatschappelijk werkers van OCMW's beter het maatschappelijk werk van de straat en omgekeerd kennen, de maatschappelijk straatwerker zal zich bewust worden van de moeilijkheden om in een OCMW te werken.

Het overleg is één van de manieren om de transversaliteitskwestie te beantwoorden en om de resultaten van de werkzaamheden naar het beleid (bottom-up) te relateren.

Minister E. Huytebroeck gelooft dat het overleg tussen maatschappelijk werkers positief is want men moet een einde aan de concurrentiepraktijken tussen sectoren (of aan het ping pong-spel) maken. Er bestaat al een werkgroep die ontstaan is uit een protocolakkoord tussen Bijstand aan de Jeugd en OCMW. Dat heeft evenveel betrekking op de verantwoordelijken als op de maatschappelijk werkers.

Meer in ruime mate, wil de Minister een basis geven aan de overlegpraktijken via overeenkomsten tussen verschillende sectoren: bijstand aan de jeugd en de handicap, de handicap en geestelijke gezondheid, de PMS en het ONE,...

Evaluatievooruitzichten van de politieke actie

Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd door de Ministers van de bicommunautaire bijstand aan personen verzocht om **een evaluatiemodel van het Brusselse actieplan armoedebestrijding en een impacttest** te verwezenlijken. Dit werk is aan de gang.

Deze hulpmiddelen zullen nuttig zijn om de evolutie van het sociale beleid betreffende de armoedebestrijding in het Brussels Gewest op te volgen.